

SETMANARI CASTELLARENC

ANY II :: NUM. 92
Castellar del Vallès - 30 novembre 1934Redacció, Administració i Impremta:
Puig de la Creu, 3Número solt: 20 cèntims
Subscripció: 60 » al mes.

La història i l'historiador

El vici de considerar que la història és una assignatura escolar, immutable i aliena al pas del temps i al joc dels esdeveniments, ha pogut fer acollir sovint amb un somriure irònic la pretensió o el record previsor dels que saben que, amb llurs actes quotidians contribueixen a la creació de la història dels temps actuals.

Sortosament, però, aquell concepte antiquat de la història desapareix i hom s'avesa a extreure lliçons i trajectòries d'una narració dels temps passats que abans se'ns presentava freda i eixorca com un protocol de notari. Cada dia contribuïm a crear la història de la nostra pàtria i aquesta consideració prèvia, que hauria d'ésser el màxim esperó i la més alta res compensa dels catalans, és oblidada sovint en el joc de les passions mesquines i dels interessos particulars.

Judicar, en una ampla visió de conjunt, lliure d'apassionament i d'egoismes, els camins empresos, les desviacions i les topades, els mancaments personals i col·lectius, les falles de caràcter d'intel·ligència, els heroismes i les desercions, per a rectificar la nostra trajectòria,

Heu's aci la feina precisa i important per l'historiador que té davant seu el pas dels dies i la seva activitat ordenadora pot impedir que els fets siguin deformats i les posicions ideològiques deformades o idealitzades a gratcient. Ell sap que la història ha de fixar, per no perdre les seves virtuts allisonadores, tant la conseqüència com la deserció, tant la victòria com la caiguda. No es tracta pas de les vanitats personals o partidistes, de la posició vistosa o lamentable dels protagonistes de la història: es tracta, més enllà de penances, de retrets o de sancions, del perjudici dels catalans d'arui i dels demà i de la possibilitat de rectificar i revisar tàctiques i doctrines. Per a quan això sigui possible, l'historiador ha de fer, sense pressions ni partidismes la seva feina. Cumplida aquesta, haurà resolt una de les tasques superiors del patriotisme.

COL·LABORACIÓ INFANTIL

La glòria i el dolor

*«Fàcilment es comença la guerra
i amb dificultat s'acaba.» — SALUSTI»*

En Jaume era un noi d'uns catorze anys que s'anava convertint poc a poc de noi a home. Jaume, havia llegit molts contes i històries de grans guerres i no fou estrany, que quan els seus familiars es reuniren per tal de preguntar-li quin ofici o carrera volia cursar, els respongués que volia seguir la carrera de les armes. Hi hagué una pausa en la família i per fi prengué la paraula el pare:—No volem contrariar els teus ideals, fill meu, perquè per triomfar en el treball que un es posa, es té de tenir una idea fixa, però tens de saber, que darrera la glòria que coneixes hi ha el dolor que ignores. Primer pensat'hi bé i després elegeix. L'oncle d'en Jaume, jove encara, li digué:—Jo t'ensenyaré a conèixer la glòria que tu ja coneixes poc o molt.

La germana d'en Jaume li digué que ella li ensenyaria a conèixer el dolor que tant ignorava. Quedà convintgut. Primer l'oncle i després la germana instruirien a Jaume de manera que coneixés la glòria i el dolor. Jaume no podia estar més de sort. Aprofitant els dos mesos de vacances que tenia l'oncle, anaren a fer un viatge. Veieren grans poblacions i magnífics monuments. Visitaren museus de guerra on hi havien també grans monuments com els de Napoleó, Frederic de Prússia, Gustau de Suècia, Felip XIV i milers d'altres que ell no coneixia i que el deixaren meravellat. Dessota d'aquests grans monuments deia:—Tants morts, tants ferits, milers de morts, milers de ferits, milions de víctimes, però allí hi havia els arcs de triomf que eren una joia per la nació que pertanyien. Cada victòria era una glòria per la nació, cada derrota era una vejança per l'enemic. En Jaume quedà entusiasmat al veure totes aquelles glòries però un poc tristot per les

morts. Després atravesant els mars semblava que se li presentessin a l'horitzó les ombres dels vaixells sumergits i de les persones que desesperadament també es sumergien en les profunditats de l'oceà. Tornaren a casa.

Ara tocava el torn a la seva germana. Ella digué:—T'ho vaig prometre i t'ho atendre. Nosaltres no anirem a viatjar com el teu oncle ha fet, jo sense sortir de la ciutat t'ensenyaré a conèixer el dolor: Vina amb mi.

Veus aquella tomba amb la llum eternament encesa? Doncs és la tomba del soldat desconegut. Potser fou un valent, un heroi; però morí i quan recolliren el seu cos, no pogueren saber ni el seu nom, ni la seva família, ni la seva nacionalitat i com aquest en moren molts milers i si tu fossis militar, entre aquests també hi podries ésser i pots comptar la desesperació dels teus pares; gira el cap, veus aquelles fotografies en les quals es veuen els arbres trencats amb les branques esqueixades i la terra tota en ruïnes en les quals hi ha més ferro i plom que terra? Doncs fou que un valent capità féu disparar tones d'acer i de bales per tal d'enderrocar l'hospital que aquí s'aixecava. No quedà ni una rama del que fou jardí florit que emplenava de bons olors el pit dels malalts. Mira aquí, cec fes-li caritat, fou un valent que quedà cec en una batalla. Compadeixa't d'aquests neus en el rostre dels quals s'hi veu dibuixada la fam, el seu pare fou un capità que guanyà moltes creus i medalles. Ell amb vint soldats més, matà a més de mil enemics en una setmana, però morí i a a els seus fills en paguen les conseqüències.—No, germana meua, no diguis més calamitats, ja no vull ésser militar, si la glòria costa aquest preu.

**

Jaume, avui, és mestre d'una escola on ensenya als infants a estimar la pau i menysprear la guerra.

ANTONI SANS
(13 anys)

CASTELLARENCS!!

ANUNCIEU A «LA FARGA»

Utilitat de les normes

Una anècdota ortogràfica

Els que per la gràcia d'haver nascut en segle vuitcentista hem sentit caure al damunt de la nostra corpora l'alè freda de cinquanta i pico d'hivernades, ens és plaent, de tan en quan, apropar el magí a l'enron-dó del braser dels records i en aquella agradable escalforeta entregar-nos a fer comparacions de com eren, en la nostra joventut i com són avui dia, les coses que ens atanyen.

Per corroborar les anteriors paraules podríem tractar innombrables temes tots interessants, però ens concretarem a un que excel·leix més que altres o sigui comparar com s'escrivia i com s'escriu el nostre idioma: Utilitat de les Normes.

Cal només, avui, estendre al davant del nostre esguard les distintes publicacions que veuen la llum en tots els indrets de les comarques de Catalunya per veure-hi perfecta unanimitat ortogràfica. Els que com jo hem estat humils jornaleros en el torrebabelisme lingüístic, podem avui respirar satisfets en comprovar que tots els que segueixen el camí que nosaltres hem seguit i que tant ens feia titubegar per manca d'unes normes gramaticals garantides, ja no haurem de titubegar d'ací endavant, gràcies a la ferma voluntat i abnegació d'aquells homes que tant han treballat per a donar-nos-les ben precises; vells i joves gustem dels admirables bons resultats; a uns i altres ens són útils.

Quina diferència més gran observem els que recordem aquella discordança que diàriament constatavem sense trobar solució al problema de «las as» i de «les es» car les dues tendències eren constantment emprades pels nostres poetes i prosistes preferits! Guimerà amb «les as»; Verdagner amb «les es», amb llur exemple ens mantenien dubtant a qual de les dues gràfies calia seguir... i acabàvem escrivint com ells dos, a la vegada; tot anava bé...

I en quin galimatias no pas petit ens trobàvem per voler escriure amb deguda correcció una paraula, quan aquella mateixa paraula la veïem gràficament escrita de tres o quatre maneres distintes... perquè en aquells temps eren totes tres o quatre, ben escrites segons opinió de l'autor que les escrivia!

De casos que el dubte d'escriure una paraula era causa de serioses discussions, en sé molts, puix eren freqüentíssims; em limitaré a contar-ne un que és una anècdota viscuda per mi. Era això en 1892; fa quelcom més de quaranta anys, jo n'havia complert catorze i em trobava a Barcelona d'aprenent en una botiga del

carrer de la Boqueria, prop de la Rambla. Cada tarda, en l'interior de la botiga (diguem-ne com en deien, la rebotiga) s'hi solien reunir alguns amics del meu principal i amb ell passaven l'estona parlant dels assumptes d'actualitat i dels temes que se'ls acudia al magí, car s'ha de suposar que les converses eren variades. Un dia es tractà el tema de «l'escriure en català». Encara que jo no era entre els de la tertúlia perquè el meu deure m'obligava a estar darrera el taulell en la botiga, me n'hagués d'assabentar, puix que venint vers mi el principal amb un full de paper i un llapis a les mans, em digué posant ambdues coses al damunt del taulell davant meu.

—Tu, Miliu, treu-nos d'apuros. Tu que ets aficionat a escriure en català, escriu aquí en aquest paper, de l'u fins al deu, els noms dels números tal com en català s'escriuen—

Jo vaig agafar el llapis i en el paper vaig posar: «un, dos, tres, quatre, cinc, sis»...

—Prou!—digué el principal, prenent-me el paper, exclamant, mentre s'entornava a la rebotiga:—Un conflicte nou! Ja tenim amb En Miliu, cinc maneres distintes d'escriure la paraula «cinc»—

Llavors m'assabentaren de què havent-se portat la discussió, cadascú dels quatre contertulians havia escrit a la seva manera la paraula «cinc» sense haver-se pogut posar d'acord, puix tots quatre ho havien escrit diferent; un escriví *sinch*; l'altre, *cinch*; el tercer, *zinc*; el quart, *sinc*; total quatre maneres distintes, que resultaren cinc amb el «cinc» meu.

—No sortirem pas de l'entrellat,—digué el principal—cinc maneres d'escriure la mateixa paraula, no pot pas ésser, per tant cal suposar que sinó tots cinc, quatre quan menys de nosaltres haurem escrit malament la paraula «cinc»! Llàstima de no tenir a mà cap diccionari per a consultar-ho!

—Ja ho tinc!—féu un dels quatre contertulians—Avui és divendres, ho sabrem de seguida—

I traient-se de la butxaca una moneda de cinc cèntims, la col·locà a la mà d'un aprenent company meu, dient-li:

—Arriba't al quiosc de diaris del Pla de la Boqueria i porta «La Barretina» que ha sortit avui. (1)

El xicot hi anà en una correguda i prompte estigué de volta amb «La Barretina» a la mà, de la que li prengueren les vuit nervioses mans dels quatre senyors que ansiosos esperaven el resultat per

veure qui dels cinc «escriptors» havia acertat en escriure la paraula «cinc».

Totes les mirades foren dirigides des-sota el títol del periòdic, que allà, era on hi constava el preu a que es venia aquell setmanari. I ei que en tal lloc hi havia imprès, no hi deia pas *sinch*, ni *zinc*, ni *sinc*, ni tampoc *cinc*; el preu no el deia en lletres sinó en un número ben gros i ben vistent; deia: «Número solt 5 cèntims».

I veus ací com aquell dia no fou possible averiguar quina era la vera grafia de la paraula «cinc». Avui un nen de 10 anys no dubtaria ni un sol instant i escriuria *cinc*, sabent que ho escriu correctament, gràcies a la unanimitat aconseguida amb les normes gramaticals catalanes.

EMILI A.

(1) *La Barretina* era un setmanari català de bona llei editat per l'Obra de Bones Lectures. Em plau l'honor de poder dir que fou en aquelles planes on vegí per primera vegada el meu nom en lletres de motllo. (E. A.)

El què diuen les flors

Una casa rica o modesta, en la qual no hi hagi ni una flor, no m'inspira gens de confiança.

Les flors, posades al balcó o dins de la casa, nascudes en les torretes del jardí o posades damunt el pit, són els versos sense rima, les delicadeses de l'esperit, els amors sense paraules que la dona recull del fons de la poesia per alegrar l'ànima.

Les flors dins de la casa demostren les delicadeses de l'esperit, els refinaments, el gust, l'educació, la tempesta i la bonança, els colors del sentiment, les melangies, esperances i records de la dona que ha rimat els versos i color de tantes fulles.

La dona trista no tindrà mai al seu costat un ram de claveïls vermells; els colors vius trencarien com un crit el repòs que necessita.

La dona alegre que riu amb tota la seva ànima, fuig dels lliris que cauen melangiosos inclinats damunt d'ells mateixos; aquestes flors malaltisses trencarien la seva alegria.

La dona de sentits grollers, sense espiritualitat, no aspira mai el perfum suau de les flors; i la que no mira amb els ulls del cor no compendrà mai el què són, ni els colors ni els tons suaus.

Les ànimes petites no estimaran mai la modestia d'una flor senzilla ni la bellesa d'una flor veritablement bonica.

El ramell que adorna una taula i que a l'acabament del dinar serveix sempre perquè algú brindi proposant que se'n faci present a alguna persona, demostra ben clarament que causa destorb, que és un ram llogat, un ram que un parlament qualsevol fa desaparèixer.

Les flors regalades que destorben arreu demostren la vanitat del qui les ofrena.

I en canvi, amb quina elegància es mouen, amb quina alegria es desvetllen les flors acoronades per la mà d'una dona, les flors posades a la finestra, besades pel sol; les flors que alegren o entristeixen amb la música, les que viuen en una cambra, entre ocells o bé a l'escalf d'una mirada!

Jamai veig desfullar-se una flor sense que ella m'expliqui alguna tristesa amagada; jamai les contemplo sense pensar amb el que té cura d'elles i riu amb elles; jamai les esguardo sense creure que ploren algun malalt o algun dolor.

Qui és capaç d'endevinar els colors amb què les flors agraeixen l'amor del que té cura d'elles i ploren amb el qui amb elles plora i estimen al qui les estima?

Qui pot endevinar els tons que donen a comprendre la seva essència?

Quina confiança inspiren!... I com acompanya el seu amor!

SANTIAGO RUSINOL

La llengua d'un poble, és per dir-ho així, l'ànima mateixa d'aquest poble, feta visible i tangible.

HERDER

L'idioma és un tresor més preat que les llibertats i constitucions dels pobles, perquè les constitucions poden restablir-se, les llibertats poden guanyar-se i no l'idioma que és la mateixa nacionalitat.

LLUIS KOSSUTH

S'acosta l'hivern

i com a cosa pròpia sol fer molt fred, poso a la venda del públic un gran estoc de torrats i carbonet a un preu vertaderament econòmic.

Els sacs que l'any passat valien 4 pessetes, aquest any valen:

1 sac 3'50 pessetes; 2 sacs 6'50; 5 sacs 15 hi han torrats d'alzina, pi, plàtan i acàcia

Torrats d'alzina, 1 quintà, 3'— ptes.

« « 5 « 13'75 »

« de pi, 1 « 2'50 «

« « 5 « 11'25 «

Plàtan i acàcia, 1 « 2'25 «

« « 5 « 10'— «

També hi trobareu llenya verda de 1'50 a 2'25 ptes. el quintà. I a més hi ha sacs de entalles, a 4 ptes. el quintà.

Costals a 5 pessetes la carga.

Tots aquests preus, són portat a domicili.

Florenci Serrà

Puig de la Cren, 12 (Casa Guitó)

Publicació rebuda NOTICIARI

Aquesta vegada en donar compte d'una nova publicació rebuda, ens cal en primer lloc felicitar-nos tots els castellarencs doncs en aquesta ocasió es tracta d'un inspiradíssim llibre de poemes degut al pulcre escriptor senyor J. Vives i Borrell.

L'imperi autèntic, és el títol que embolcalla els 51 poemes, que dividits en quatre seccions *Paisatges espirituals*, *Ruta poemàtica*, *Atraccions ponderades* i *Galanies fervoroses*, formen el conjunt d'aquesta nova publicació.

Agraïm sincerament l'exemplar que dedica a LA FARGA i és amb joia que ens plau reproduir a continuació *L'harmonia concreta* bo i donant l'enhorabona a l'exquisit poeta fill del nostre poble.

L'HARMONIA CONCRETA

Paisatge melangiós dels meus records... T'evoco cada jorn amb placidesa, i en mudes eclousions de bells conhortos retrobo un nou prestigi de bellesa.

L'impuls d'aquest encís tan humanal completa la il·lusió de tots els dies, amb ritme de premisa solemnnial que aviva les proteiques fantasies.

I amb tota la benigna majestat del gaudi minuciós de la quimera, festego aquell caliu del temps passat, a l'ombra d'una pompa escadussera.

Ingràvida la resta de l'ambient, sols tu promous la unció de l'espectacle, complert amb la solvència d'un moment prolífic de fervor i de miracle.

Fidel a ton amor i devoció que fou ta més augusta executòria, compleixes la modèlica impressió de fer-te més lleial en la memòria.

Que el medi pulcrament estilitzat d'un aire de vernacle temperança, modula ta constància i ta bondat en l'íntim gronxament de l'esperança.

És únic el moment; i l'habitud de veure cor endins tot el paisatge, m'incita a fer prevaldre la virtut de fer molt més sublim la teva imatge.

Esplèndida et retrobo en l'infinit del temps i de l'espai, amb opulència; filtrant-se aquella llum dintre el meu pit, joïós de tan intensa preferència.

En tant, paisatge i llum, i amor absent, fonent-se en venturosa galania, perdura el meu anhel impenitent, suprema concreció de cada dia.

CASTELLARENCS!!!

SUBSCRIVIU-VOS A «LA FARGA»

ACOMIADAMENT

Dimarts passat, s'acomia de la nostra població, el nostre bon amic Sr. Josep Batlle Piñol, Mestre del Patronat «Escoles Tolrà», càrrec que desempenyava amb tot zel i activitat des de l'any 1925.

Per haver estat aprovat en els curssets celebrats l'any passat, va entrar dintre l'escalafó de Mestres de 1.ª Ensenyança del Magisteri d'Instrucció Pública i el trasllat ha obeït al motiu d'haver estat nomenat Mestre en propietat de l'Escola unitària de nois del poble de Gurb de la Plana (Vic).

Desitgem al Sr. Batlle, li plagui força la seva nova residència així com de que pugui aconseguir el millor triomf en llur difícil tasca.

JUDICI PER ASSASSINAT

A la secció quarta de l'Audiència de Barcelona, s'ha celebrat el judici de la causa instruïda pel Jutjat del partit de Terrassa, contra Quirze Morera i Pla, veí de Sant Llorenç Savall, qui assassinà la seva promesa, Carme Escayola, per haver-se negat aquesta a reprendre les relacions amoroses amb l'acusat.

El fet ocorregué el dia 5 de febrer propassat, a la fàbrica del poble de Sant Llorenç, on ambdós treballaven.

En el judici, el processat confessà el seu delictes, manifestant que l'havia ofuscat la gelosia.

El jurat emeté veredictes de culpabilitat, aprecià el delictes d'homicidi.

La sala condemnà el processat a la pena de 12 anys un dia de presó i indemnització de 25.000 pessetes a la família de la víctima

LA REVISTA ANYAL

Recordem a tots aquells que estan obligats a passar la revista anyal reglamentària, que poden presentar-se a les Oficines del nostre Ajuntament tots els dies feiners de 5 a 6 de la tarda i també els dissabtes de 4 a 6, per tot el que resta d'any, amb el fi de complimentar l'esmentat requisit.

NAIXEMENT

Dia 25.—Maria Montlló Mestre, filla de Miquel i de Magdalena.

L'enhorabona als pares i llurs famílies.

CASAMENT

Ahir dia 29, contragueren matrimonial enllaç els veïns Joaquim Bruguera Girbau amb Maria Sellarès Clariana.

Desitgem als novells esposos una inabable lluna de mel.

FARMACIA de torn per a diumenge, Torres, 1

ESTANC de torn per a diumenge, Passeig, 21

CINE SONOR ATENEU

Diumenge, dia 2 de desembre de 1934

NOTICIARI "PARAMOUNT"

La bonica cinta «caballista» marca Fox per George O'Brien i Nell O'Day

VIDA AZAROSA

LORETTA YOUNG
GENE RAYMOND

HUERFANOS
EN BUDAPEST

ES UN FILM FOX DOBLAT EN CASTELLA

Una divertida COMEDIA de «Paramount»

AVÍS IMPORTANT: La sessió del diumenge serà CONTINUA des de dos quarts de cinc tarda a onze nit (aproximadament)

Per a combatre el fred
el millor és un bon foc

i per llenya no cal patir:
torrats de pi, bons costals,
així com també estelles
seques, alzina i torrats de
plàtan, tot a molt bon preu

Masover de Càn Padró

Per encàrrecs dirigir-se a la
CARRETERA DE SENTMANAT, 71
tots els dissabtes de 1 a 5 tarda
Repart a domicili

Desitja una ploma estilogràfica
perfecta i elegant?

demani una

"Conway Stewart"

és la que dona una completa garantia

Models especials per a senyoreta

RIBERA, impressor - Puig de la Creu, 3

Asria. Bancaria CLARNUS

Diputació, 309, entressol, 1.ª (entre Bruc i Llúria)

Hores de despatx: 9 a 12 matí - Telèfon 20302

BARCELONA

Préstecs de diners i de grans capitals
en hipoteques o document privat, etc.
i sobre tota classe de finques urbanes
i rústiques, etc.

(Tramitació ràpida i reservada)

En totes les poblacions i pobles d'Espanya, es faciliten préstecs de capital en metàl·lic, des de 25.000 fins a 3.000.000 de pessetes. Amb la garantia, per al peticionari que sol·liciti el préstec, de nostra rigorosa reserva. Tipus d'interès, des del 5% anual. Pagament d'interessos, per trimestres o semestres vençuts, sense recàrrecs ni apremis. Temps de duració de les operacions de préstec, (termini de venciment), des d'un fins a 20 anys, o sigui pel número d'anys que es convingui, indistintament a curt o llarg termini, amb dret en el venciment a pròrroga o aplaçament, lliure de recàrrec i apremi, sempre i quan s'estigui al corrent de pagament d'interessos. Condicions per a la devolució del capital prestat amb facilitats i avantatges per a l'amortització voluntària, o sense ella; l'amortització voluntària pot afectar-se indistintament o conjuntament pels procediments de parcial, mixta i total.